

## **TRŽIŠTE OSIGURANJA U REPUBLICI MAKEDONIJI U 2013. GODINI**

U uslovima evropske ekonomske i finansijske krize, koja traje nekoliko godina, sektor osiguranja u Republici Makedoniji beleži rast do nivoa rasta BDP-a. U određenim klasama osiguranja rast je, međutim, daleko iznad porasta BDP-a, i verovatno je najveći u regionu i šire.

To potvrđuje da tržište osiguranja u Makedoniji ima potencijal za razvoj, što može da se ilustruje podacima koji pokazuju da tržište osiguranja u Makedoniji u malo povoljnijom socijalno-ekonomskom ambijentu može biti brzo rastuće tržište (premija per capita 55 eura, penetracija od samo 1,65 odsto u odnosu na BDP, rast građanskih osiguranja - samo 8 odsto osiguranih stanova i kuća od 700.000, 6 odsto osiguranih farmera od ukupno 40.000 registrovanih, i životnih osiguranja - 0,2 polisa po stanovniku).

Tržište osiguranja u Makedoniji zakonski je uređeno i finansijski stabilno, naročito nakon osnivanja Agencije za superviziju osiguranja (ASO) 2009. godine. U poslednjih pet godina usvojen je velik broj podzakonskih akata, a izmenom i dopunom zakonske regulative, ASO je stvorio ambijent u kojem osiguravajuća industrija lakše prolaze finansijsku krizu, omogućivši joj oporavak i pozitivne finansijske rezultate na duži rok. Potvrda ovakvog stanja je finansijska stabilnost u sferi osiguranja, mereno svim parametrima, relevantnim za prikaz stanja u oblasti osiguranja. Na ovakvo stanje uticaj imaju i vladine mere u subvencioniranju premija za osiguranje u poljoprivredi u visini od 60 odsto, kao i participacija države u formiranju Evrope Re.

Glavni regulatorni okvir u kojem su propisani zahtevi za solventnost osiguravajućih kompanija, zahtevi za korporativno upravljanje, izveštaja i nadzora je Zakon za superviziju osiguranja. Taj zakon u velikoj meri usaglašen je sa evropskim Direktivama za osiguranje, odnosno sa režimom Solventnost I. Uzimajući u vidu Nacionalni program za usvajanje Acquis Communautaire i strateške obaveze zemlje za punopravnu integraciju u EU, u bliskoj budućnosti se očekuje usvajanje novog Zakona za osiguranje i uspostavljanje novih odredaba za osnivanje i rad osiguravajućih društva, koja će imati obavezu da u potpunosti inkorporiraju odredbe Direktive Solventnost II.

Ponuda za osiguranje je jednostavna i homogena, tako što automobilska osiguranja (odgovornost od treće lice i kasko), predstavljaju najveći deo tržišta - preko 60 odsto GWP-a.

U 2013. godini industrija osiguranja beleži porast od 2,6 odsto, odnosno kod neživotnog osiguranja 1 odsto, a u osiguranju života 22 odsto.

Prošle godine bruto premija u svim vrstama osiguranja iznosila je 118.000.000 eura, od kojih 106.000.000 eura prikupljeno u neživotnim osiguranjima, a 12.000.000 eura u sferi osiguranja života.

Klasa osiguranja koja najviše preovlađuje odnosi se na obavezno osiguranje morornih vozila, sa 46,97 odsto u 2013. (u 2012. - 46,79 odsto), dobrovoljnog osiguranja motornih vozila (kasko) sa 10,03 odsto u 2013. (10,83 odsto u 2012.), osiguranje imovine sa 18,28 odsto, (u 2012. - 19,86 odsto), i osiguranja od nezgoda sa 7,55 odsto (7,36 odsto u 2012.).

Treba naglasiti da premija u osiguranju života bilježi porast u ukupnoj premiji svake godine. Tako u 2013. taj rast iznosi 1,6 odsto, ili u ukupnoj premiji učestvuje sa 10,14 odsto.

Prošle godine toliki nivo premije ostvarili su: 11 kompanija za neživotno osiguranje, četiri kompanije za životno osiguranje, 27 brokerskih društava, 9 osiguravajućih agencija, 750 licenciranih agenata za osiguranje, 342 licenciranih brokera i jedna banko-osiguravajuća agencija.

Zaključno sa 31. decembra 2013. osiguravajuća društva u Makedoniji su u dominantnoj svojini stranih akcionera (84 odsto). Kod sedam makedonskih osiguravajućih društva dominantni vlasnici su poznati brendovi evropskog tržišta osiguranja, među kojima su: Wiener VIG, Uniqa, Triglav, Sava, Croatia, GRAWE...

Na tržištu osiguranja u Makedoniji glavni kanal prodaje ostaje direktna prodaja, zastupljena s više od 50 odsto. Preostali deo polisa osiguranja realizuje se posredstvom distributivnih kanala (brokerska društva, osiguravajuće agencije, agenti osiguranja i ostali). Dominantnost ovih kanala naročito je uočljiva kod obaveznog osiguranja. Takvo stanje ubuduće osiguravajuće kompanije će menjati zavisno o menadžiranju troškova prodaje osiguranja.

U 2013. kompanije su za štete isplatile 49.000.000 eura (41,1 odsto) i obezbedile neophodan nivo rezervacije od 30.000.000 eura (60 odsto rezerviranih - likvidiranih). Nivo pokrića tehničkih rezervi je 90.000.000 eura (103,8 odsto), a nivo koeficienta troškova 53 odsto, čime je ostvaren pozitivan, ukupan finansijski rezultat od 3.500.000 eura, što predstavlja preokret u odnosu na 2012. godinu, kada je ostvarena dobit od 2.200.000 eura. U 2013. dve kompanije za neživotno osiguranje i dve za osiguranje život ostvarile su negativan finansijski rezultat od 2.500.000 eura. Gubici su bilansno proračunskog karaktera.

U narednom periodu sektor osiguranja u Republici Makedoniji očekuje rešavanje krupnih pitanja, odnosno implementaciju Solventnost II i izbor modela liberalizacije TPL-a.